

VIZITA REGELUI FERDINAND ȘI A REGINEI MARIA ÎN MAREA BRITANIE, 12 - 15 MAI 1924

Dorina Tomescu
Radu Coroamă

După încheierea primului război mondial România a manifestat un interes statornic pentru realizarea unor raporturi de strânsă prietenie cu Puterile Aliate, în special cu Franța și Anglia precum și cu țările vecine. În mod prioritar țara noastră urmărea formarea unor alianțe cu caracter defensiv pentru păstrarea statu-quo-ului teritorial.

Deoarece litigiul României cu statul sovietic nu se rezolvase deși românii răspuseseră în general pozitiv propunerilor sovietice, s-a încercat capacitatea vechilor aliați pentru obținerea unui ajutor diplomatic.

Pe la începutul anului 1924, România însă constată că relațiile dintre Franța și Anglia se răciseră evident. De fapt contradicțiile dintre cele două țări s-au observat încă din timpul Conferinței de la Genova (1922). Guvernul englez ar fi dorit reluarea legăturilor comerciale cu Rusia pe când Franța care urmărea să aibă un rol de frunte în politica europeană, va fi adversara unui acord cu Rusia Sovietică și a rediscutării tratatelor de pace.

Mai mult decât atât cercurile guvernamentale românești au observat o oarecare schimbare de atitudine a Franței față de țara noastră. Aceasta se explica prin poziția pe care se situase România la Conferința de la Lausanne unde sprijinise delegația Marii Britanii. De asemenea, cu toate că românii solicitaseră cu doi ani în urmă un împrumut Franței, guvernării francezi au amânat acordarea lui. Totuși, la începutul anului 1924, dorind să-și întărească influența în rândul statelor Micii Înțelegeri, guvernul francez se angaja să acorde Iugoslaviei și României credite în scop de apărare. Deoarece Anglia și-a manifestat nemulțumirea, politicienii români temându-se de faptul că se va cere restituirea creditelor din timpul războiului, România refuza, în ianuarie 1924 oferta franceză.

Neînțelegerile și contradicțiile franco-engleze au provocat o îngrijorare profundă în cercurile guvernamentale române. Astfel, diplomatul român Nicolae Petrescu-Comnen îi transmitea lui I. Gh. Duca, printr-o telegramă, că datoria României este să împiedice, pe măsura modestelor ei mijloace, o ruptură a relațiilor între Franța și Anglia.

În acest context are loc în perioada 6 aprilie - 15 mai 1924 un turneu al Regelui Ferdinand și al Reginei Maria în 4 state occidentale reprezentând toate tipurile de guvernare cunoscute în Europa democratică: monarhie constituțională în Marea Britanie și Belgia, republică semiprezidențială în Franța, și confederație statală în Elveția.

Vizita în Franța s-a desfășurat începând cu 6 aprilie, cea din Elveția a început în 27 aprilie, a urmat Belgia în 10 mai, unde familia regală a stat mai puțin timp, iar ultima țară vizitată a fost Marea Britanie în perioada 12 - 15 mai. De

menționat că înainte de începerea turneului familiei regale în Europa occidentală, aceasta primise la București vizita prințului moștenitor al Japoniei, între 2 și 6 aprilie.

În ziua de 12 mai 1924, trenul regal sosea în portul Calais, suveranii români fiind întâmpinați de Amiralul Comandant al frontierei maritime de Nord. Din Calais, Regele Ferdinand și Regina Maria au călătorit cu yachtul "Maid of Orleans" până în portul Dover. Încă de la ieșirea din apele teritoriale franceze yachtul a fost escortat de patru distrugătoare britanice iar în apropiere de Dover o escadrilă de 5 avioane engleze a însoțit vasul până în port.

Întâmpinați de Principele de Wales, Regele și Regina României au trecut în revistă campania de onoare în prezența primarului și a Consiliului Comunal. În cuvântul său primarul a asigurat-o pe regina Maria de "mândria și bucuria ce o simt locuitorii din Kent în prezența unei fiice a Kentului care este totodată și regină". După primirea de la Dover suveranii României și-au continuat călătoria cu un tren special care a ajuns la Londra la ora 15⁰⁰, în gara Victoria, unde au fost întâmpinați de Regele și Regina Marii Britanii, primul ministru Mac Donald și alți membri ai familiei regale, ai guvernului și ai diferitelor arme. Drumul prin Londra spre Buckingham Palace a fost străbătut în trăsură la Daumont. La intrarea în strada Victoria fusese ridicat un Arc de Triumf ce purta următoarea inscripție: "Cetățenii din Westminster urează bun venit Regelui și Reginei României."

La sosirea în curtea interioară a palatului a fost intonat imnul regal român de către un detașament al regimentului "Coldstream Guards" și a fost trecută în revistă garda și escorta de cavalerie. După acest moment în sala cea mare a palatului au fost prezentați familiei regale române, demnitarii Curții și alte persoane oficiale britanice. După o scurtă odihnă în apartamentele particulare ce le-au fost rezervate, membrii familiei regale au mers la Monumentul Ostașului Necunoscut unde au depus o coroană de flori. Drumul a continuat la Catedrala Westminster unde se afla mormântul ostașului necunoscut. Aici, suveranii țării noastre au depus o coroană cu panglici în culorile tricolorului național.

Reîntorși la Buckingham Palace, Regele Ferdinand și Regina Maria au fost invitați de suveranii Marii Britanii la o cină de gală - la care au luat parte și reprezentanți ai familiei regale, primul ministru al țării, membrii ai guvernului, comandanți militari și conducători ai Bisericii anglicane împreună cu soțiile.

În discursurile ținute de Regele Marii Britanii și de Regele Ferdinand au fost evocate curajul tenace al armatei române în fața superiorității covârșitoare a dușmanului în timpul războiului și sprijinul acordat de România Angliei la Conferința de la Lausanne.

A doua zi, după primirea șefilor de misiuni ai corpului diplomatic, în Salonul de ceremonie al Palatului Buckingham, Ferdinand și Maria s-au întreținut cu Consiliul Comitetului Londrei și membrii Camerei de Comerț anglo-română.

Apoi, la ora prânzului, împreună cu persoanele din suita și cu ministrul României la Londra, Nicolae Titulescu, au plecat să facă o vizită la Primăria Londrei. Sosirea la primărie s-a făcut în sunetul fanfarei de trompete. Aici Regina

Maria a depus o coroană de flori la monumentul morților din război aflat lângă intrare.

În sala bibliotecii primăriei a avut loc o ceremonie în cadrul căreia Lordul Primar al Londrei a oferit Regelui României mesajul orașului Londra. Acesta se afla într-o casetă de aur așezată pe o placă de marmură verde și exprima urările de bun venit ale populației Londrei familiei regale române, precum și faptul că Marea Britanie nu va uita bravura, curajul și suferințele poporului român în timpul războiului. De asemenea, se exprima dorința ca “legăturile sociale și comerciale între România și Marea Britanie, să se strângă din ce în ce mai mult, spre folosul reciproc al ambelor națiuni libere.”

A urmat dejunul, în Sala cea mare a primăriei. La sfârșitul dejunului Lordul Primar a menționat în discursul său că în 1923, importul românesc din Marea Britanie s-a ridicat la 3 milioane lire sterline iar importul englezesc din România la 2,5 milioane lire sterline. Tot el arăta că deși aceste cifre sunt impresionante, ele vor crește negreșit deoarece Marea Britanie în nevoile ei privind transportul va trebui să privească mai mult spre România și către petrolul ei. Răspunzând, Regele Ferdinand arăta: “Ne dăm perfect seama că independența noastră economică, cere o colaborare strânsă cu capitalul și comețul străin, și că printr-o colaborare de felul acesta cu Marea Britanie, am putea obține cele mai mari beneficii, prin independența noastră economică, și am putea astfel contribui la refacerea economică a Europei cu bogățiile, cu care providența binefăcătoare, ne-a înzestrat.”

De la această ceremonie, Muzeul Național de Istorie a României posedă trei documente: invitațiile lui Nicolae Titulescu și ale soției sale Ecaterina la ceremoniile de la Primăria Londrei precum și programul acestora.

După ce în cursul după-amiezei familiile regale ale României și Marii Britanii au asistat la un joc de polo, seara suveranii români au oferit o masă la Legația României de la Londra, în onoarea suveranilor englezi. După masă a avut loc o serată muzicală cu participarea unor cunoscuți artiști români, avându-l în frunte pe George Enescu.

Ziua de 14 mai a fost rezervată diferitelor vizite printre care cea de la Expoziția Imperiului Britanic. Între orele 17⁰⁰ și 19⁰⁰ la reședința Ministrului României la Londra au fost primiți membrii corpului diplomatic cu soțiile, membrii guvernului cu soțiile, reprezentanții universităților, băncilor, presei precum și membrii Legației și ai coloniei române din Londra.

Seara, între orele 22⁰⁰ - 24⁰⁰, Regele și Regina Marii Britanii au oferit un bal în onoarea Regelui și Reginei României. Acest bal a încheiat vizita oficială a suveranilor români în Anglia.

În ziua de 15 mai, Regele Ferdinand pornea spre țară pentru a participa la sărbătoarea națională de pe 10/23 mai. Președinția Consiliului de Miniștri hotărâse în ziua de 2/15 mai 1924 “Programul serbării naționale”. Aceasta trebuia să înceapă la ora 10³⁰ la Mitropolie în prezența Regelui și a Reginei. (*Monitorul Oficial* nr. 104. 16 mai 1924, pag. 5423 - 5424).

În pofida hotărârii Consiliului de Miniștri, Regina Maria a rămas la Londra urmând să petreacă câțva timp în vizită particulară.

În acest fel la ceremoniile desfășurate cu ocazia zilei naționale a României, Regele Ferdinand a fost însoțit de Princesa Moștenitoare Elena, iar Principele Moștenitor Carol a fost însoțit de sora sa, Prințesa Ileana. (*Monitorul Oficial* nr. 138, 28 iunie 1924, pag. 7273 - 7282).

Regele Ferdinand a părăsit Londra și, după traversarea Mării Mânecii, s-a întors la Paris unde a rămas până în ziua de 18 mai când a pornit spre țară. A doua zi, 19 mai, ajungând în Iugoslavia, trenul regal a fost întâmpinat de fiica Regelui, Regina Maria a Sârbilor, Croaților și Slovenilor. Aceasta a călătorit împreună cu tatăl său până la Liubliana. Pe 20 mai Regele Ferdinand sosea în România.

Rămasă în Anglia împreună cu Infanta Beatrice, cea mai tânără soră a sa, Regina Maria a petrecut o săptămână la sediul Legației României de la Londra după care cele două surori au fost invitatele prietenilor lor, lordul și Lady Astor. În acest timp prezența Reginei a fost semnalată de presa engleză. Astfel, suverana României acorda ziarului "Daily Mirror" un interviu despre modă și "transmitea un mesaj poporului englez exprimându-și admirația pentru curajul lui în timpul războiului, în publicația "Sunday Express".

Abătându-se de la protocolul tradițional, "Garrick Club" începuse să primească și doamne în saloanele sale și astfel Regina Maria a putut să dea un prânz în acest select club britanic.

Presa română anunța pentru zilele de 30 și 31 mai, vizita Reginei la Plymouth, la invitația soților Astor. Aici, în ziua de 31 mai, la Primărie a primit o adresă de bun venit scrisă pe pergament având dimensiunile 25x15 cm. În partea superioară a documentului, aflat astăzi în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României, se află stema orașului, la mijlocul laturii din stânga stema României, în mijlocul laturii din dreapta data înmânării mesajului iar în partea inferioară se află cifra Reginei Maria. Documentul era rulat și depus într-o casetă din aur cu greutatea de 342 gr. având următoarele dimensiuni: lungime: 180 mm, diametrul: 50 mm.

Pe casetă este gravată stema orașului Plymouth și inscripția "H.M. The Queen of Romania from the Mayor Aldermen and Bargesses of the Borough of Plymouth. 31 may 1924." Împreună cu caseta și mesajul, Reginei i-a fost înmănată cheia de aur a orașului, tot din aur, având o lungime de 115 mm. și o greutate de 77,68 gr.. Toate acestea se află în prezent în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României.

Tot în timpul acestei vizite particulare Regina, întovărită de sora sa și de soția ambasadorului român la Londra, a vizitat la Millais House o expoziție de artă românească, organizată special pentru Maria. Cu această ocazie suverana României și-a amintit că în copilărie a pozat pentru un portret realizat de către Sir John Millais.

Pe 3 iunie, Regina a oferit la sediul Legației României din Londra un prânz de rămas bun, iar în ziua de 6 iunie ambasadorul Franței în Marea Britanie,

contele de Saint-Aulaire, a oferit un dîneu urmat de o serată muzicală în onoarea Mariei.

A doua zi ea a plecat spre Paris unde a rămas trei zile după care a pornit spre țară. Sosind în ziua de 16 iunie, a fost întâmpinată în halta Cotroceni de Regele Ferdinand, membrii ai familiei regale române, sora sa, Marea Ducesă Kiril, doamne de onoare, miniștrii cu soțiile lor și ofițeri.

Turneul regal din Franța, Elveția, Belgia și Marea Britanie s-a înscris pe linia politicii românești de a folosi toate mijloacele diplomatice pentru păstrarea statu-quo-ului teritorial.

BIBLIOGRAFIE

1. Monitorul Oficial, nr. 102, 14 mai 1924, pag. 5310 - 5315.
2. Monitorul Oficial, nr. 104, 16 mai 1924, pag. 5423 - 5424.
3. Monitorul Oficial, nr. 125, 12 iunie 1924, pag. 6448 - 6460.
4. Monitorul Oficial, nr. 129, 18 iunie 1924, pag. 6654 - 6666.
5. Monitorul Oficial, nr. 138, 28 iunie 1924, pag. 7273 - 7282.
6. Casetă din aur și mesaj de bun venit la Plymouth, M.N.I.R. - inv. 37 463.
7. Cheia orașului Plymouth, M.N.I.R. - inv. 37 432.
8. Invitația ministrului Nicolae Titulescu la ceremonialul de la Primăria Londrei, M.N.I.R. - inv. 153 762.
9. Invitarea Ecaterinei Titulescu la ceremonialul de la Primăria Londrei, M.N.I.R. - inv. 153 763.
10. Programul ceremonialului de la Primăria Londrei, M.N.I.R. - inv. 153 764.
11. Universul, an XLII, nr. 105, 12 mai 1924.
12. Universul, an XLII, nr. 106, 14 mai 1924.
13. Universul, an XLII, nr. 107, 15 mai 1924.
14. Universul, an XLII, nr. 108, 16 mai 1924.
15. Universul, an XLII, nr. 109, 17 mai 1924.
16. Universul, an XLII, nr. 112, 21 mai 1924.
17. Universul, an XLII, nr. 113, 22 mai 1924.
18. Universul, an XLII, nr. 117, 28 mai 1924.
19. Universul, an XLII, nr. 118, 29 mai 1924.
20. Universul, an XLII, nr. 121, 1 iunie 1924.
21. Universul, an XLII, nr. 124, 5 iunie 1924.
22. Universul, an XLII, nr. 126, 8 iunie 1924.
23. Universul, an XLII, nr. 134, 18 iunie 1924.
24. Viitorul, an 17, nr. 4825, 6 aprilie 1924.
25. Viitorul, an 17, nr. 4881, 17 iunie 1924.

LA VISITE DU ROI FERDINAND ET DE LA REINE MARIE EN GRANDE BRETAGNE. 12-15 MAI 1924

- Résumé -

Après la première guerre mondiale la Roumanie a manifesté un vif intérêt pour établir des sincères rapports d'amitié avec les Forces Alliées, spécialement avec la France et l'Angleterre, prenant en considération que celles-ci étaient intéressées de maintenir le système de Versailles.

Les nonconcordances et les contradictions franco-anglaises du commencement de l'année 1924 ont provoqué une profonde inquiétude dans les cercles gouvernementaux roumains.

Etant d'avis que le devoir de la Roumanie était d'empêcher, malgré ses modestes moyens, une rupture des relations entre la France et l'Angleterre, le Roi Ferdinand et la Reine Marie ont effectué entre le 6 avril et le 15 mai 1924 une tournée en France, Suisse, Belgique et Grande Bretagne.

Un accueil à part de la famille royale de la Roumanie a eu lieu en Angleterre (12-15 mai), occasion qui a permis au roi d'Angleterre d'évoquer le courage de l'armée roumaine pendant la guerre.

Quelques témoins de cette visite se gardent au Musée National d'Histoire de la Roumanie.